

Peeter Mudist 1942–2013

Peeter Mudist sündis 1942. aastal Tallinnas litograafi Evald Mudisti peres. 1960–63 õppis ta TPIs energeetikat, lahkus sealt kolmandal kursusel ning jätkas õppimist ERKIs, esialgu arhitektuuri erialal, hiljem (Tiit Pääsuke kutsuti sõjaväkke ja koht vabanes) maaliosakonnas. Lõpetas instituudi 1967. aastal. Töötas mitmesugustel ametikohtadel kuni 1981. aastani, pärast mida oli vabakunstnik. Mudist on meie kunstis väga erandlik looja – maalikunstnik, skulptor ja hea kirjutaja. Üks suurimaid värvimeistreid. Ta oli suhteliselt erakliku loomu ja raske, vastuolulise iseloomuga. Olles viimased 30 aastat raskelt haige (Parkinsoni tõbi), säilistas ta oma töödes suure inimlikkuse ja sügava vaimsuse võrrelduna muhedast huumorist. Kaks tema lapselast – Johanna ja Katariin on samuti kunstnikud.

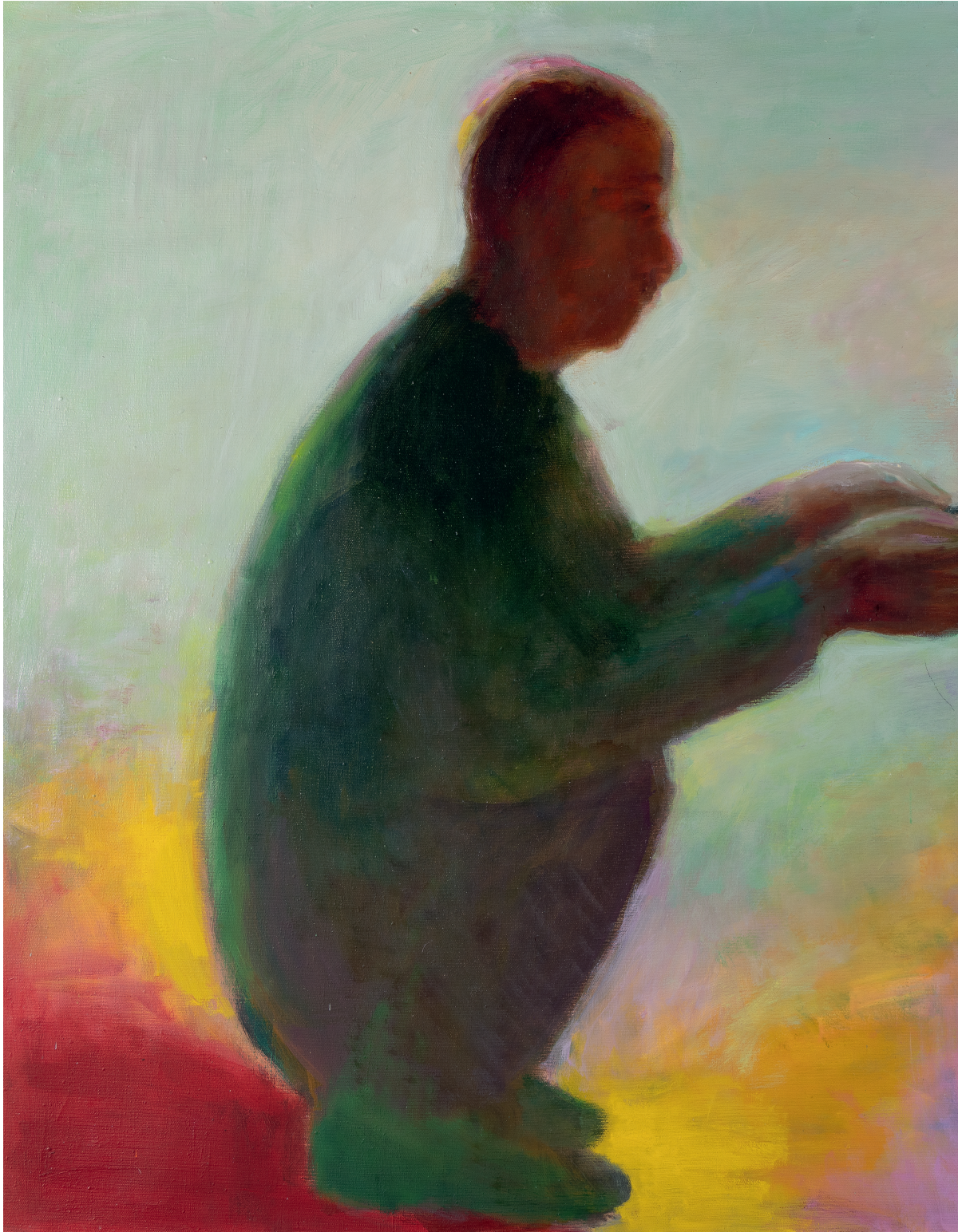
Peeter Mudist õppis Anuga ühel ajal kunstiinstituudis ja nad kuulasid koos üldaineid. 1978. aastal ilmus Valda Raua tõlgituna ja Jüri Kaarma kujunduses Kurt Vonneguti „Tšempionide eine“. Selle kunstiline toimetaja oli Peeter Mudist. Algul oli kaanekujundajaks Elo Järv, kelle tehtud kaas aga ei meeldinud komisjonile. Arvati, et see ei anna teose olemust hästi edasi. Peab meenutama, et illustratsioonid oli raamatule teinud Vonnegut ise. Lõpuks ilmus raamat Jüri Kaarma kaanekujundusega. Hiljem, kui Mart Raud ja Peeter Mudist haiglas ühte palatisse sattusid, küsis Mart Peetrilt, kuidas see ometi tahtis nii halba kujundust lubada. Ilmselt juhtus seal palatis veel mõndagi. Veidi hiljem oli Peeter Mudist tulnud Vaarika tänavale külla, toonud oma alpikannidega pildi ja rääkinud pika jutu sellest, kuidas maailma pole õige jagada halvaks ja heaks, mustaks ja valgeks ning kõik see on ...

Maal Anust ja tema koerast Kaarost on kogu üks südamlikumaid pilte. Kaaro oli Anu teine koer, newfoundlandi tõugu, kelle ta sai oma 16. sünnipäeval kingituseks. Hiljaaegu leidis Anu ühe oma ema kirja tookord sanatooriumis olnud isale. Valda Raud kirjutas, et Anule sai kingitud kallis tõukoer, kelle ostmiseks ta laenas raha Kersti Merilaasilt ja ta loodab et Mart aitab tal seda võlga tasuda. Anu sellest muidugi midagi ei teadnud. Kaaro oli Anule lõpmata kallis ning nad tegid koos igasuguseid põnevaid asju. Koer oli oma tõu suur tšempion ja väljaõppelt koguni nii hea, et kuulus sõjaväekohuslaste hulka. (Tänu sellele jagati talle normatiivset lihapajukit, mida kogu pere tänulikult söi.) Kaaro elas aktiivset ja toredat elu ligi 10 aastat ja siis suri. Muidugi oli see Anule suur kaotus. Ta kirjutas Kaarole mõeldes jutu „Taevakoerad“, mis ilmus Loomingus. Mõned kuud pärast seda, suvel, nägi ta Kääriku alleed pildi tulevat Peeter Mudistit, kes kandis enda ees suurt pilti. Kohale jõudes andis ta maali Anule ja ütles: „Võta, mulle meeldis Su jutt.“ Anu sõnade järgi „see on üdini minu pilt“.

61

Peeter Mudist. Alpikann. U 1978.
Akvarell, paber. 16 x 25

Juhan Muks 1899–1983

Juhan Muks sündis 1899. aastal Viljandimaal Arukülas taluniku peres. Kunstiõpinguid alustas 1917 Tallinna Kunsttööstuskoolis, 1919–21 õppis Pallases, 1921–22 Läti Kunstiakadeemias ja 1922–25 taas Pallases, peamiselt Ado Vabbe õpilasena. Pärast praktilise osa lõpetamist täiendas end aasta Pariisis, siis elas vaheldumisi Tartus ja Viljandis. Aastatel 1933–39 elas taas Prantsusmaal. Tuli sõjajalust tagasi koju ning seadis end nüüd juba surmani sisse Viljandis, Pikk tn 33, mida on hakatud kutsuma Muksi majaks. 1950ndatel sattus repressioonide alla, oli Kunstnike Liidu nimekirjast kustutatud, kuid alates 1961. aastast liikmelisus taastati ning kunstniku aktiivne näitustel esinemine jätkus. Tema varased maalid on suurepärased ajastuhöngulised portreed uusasjalikus ja veidi kubistlikus laadis. Ta on maalinud tuntuima Eduard Wiiralti portree. 1930ndatel lõi ta kauneid maastikke, paraku pole varaseid töid palju säilinud. Uus loominguline tõus saabus 1950ndate lõpus, 1970ndatel jõudis ta realistlikest looduspiltidest peaaegu abstraktsete maastikeni. Kujutas oma maalidel lõputult kive, viies nii läbi põnevaid värvi- ja faktuurikatsetusi.

Juhan Muks oli nii Mart Raua kui ka Anu enda suur sõber. Käis tihti Käärikul külas, kalastamas, maalimas ja juttu ajamas. Väga toredad olid ta Prantsusmaa muljed. Eriti meeldis Muksile maalida varahommikuti. Tema tehtud visandlikku joonistust Mart Rauast peab Anu üheks oma isa parimaks portreeks üldse.

Juhan Muks. Raudna jõe org. 1950. aastad.
Õli, papp. 34,5 x 50

Juhan Muks. Mart Raua Portree. 1977.
Süsi, paber. A 36 x 28

Leili Muuga 1922–2016

Leili Muuga sündis maamõõtja Adam Muuga perekonnas Maima külas Oiroti oblastis Altai kraisis. Aastal 1925 asus perekond Pjatigorskisse, sealt 1938. aastal Naltšikisse. 1940–41 õppis ta Moskva tehnoloogiainstituudis, 1941–43 töötas Naltšiki kunsti-
ateljees meistri ning medõena. Õpingud jätkusid aastail 1943–45 Ordžonikidze (Vladikavkazi) mäe- ja metallurgiainstituudis ning 1945. aastal Leningradi mäeinstituudi IV kursusel. 1946. a asus perekond Tartusse, kus ta töötas esialgu joonestaja-konstruktorina arhitektuurivalitsuse projekteerimisbüroos. 1947–51 õppis ta (peamiselt Alfred Kongo juhendamisel) Tartu Riiklikus Kunstiinstituudis, 1953. aastal lõpetas Eesti Riikliku Kunstiinstituudi. Töötas 1962–77 ERKIs õppejõuna, seejärel oli vabakunstnik. Oli hea kompositsioonimaalija, algselt töödes valitsev sotsrealistlik laad muutus realistlikuks ning hiljem suurema üldistusega antud kujutuse kasuks. Maalis meeleolukaid lüürilisi maastikke ning hea karakteritabamisega portreid, hilisemas loomingus ka abstrakte.

Leili Muuga sattus Raudade perre külla tulema enamasti koos Olga Terriga. Ta ei olnud Valda Raua suur sõbranna, sest Valda ei olnud „sõbrannatseja tüüpi inimene“, nagu Anu teda iseloomustas. Küll oli omavaheline läbisaamine hea, sest Anu käis tihti ise Lohusalus suvitaval Leili Muugal külas. Mõlemad portreed on kingitud. Anu näeb oma pildil väga ilus välja. Seljas kannab ta koerakarvadest kampsunit. Nagu ta tunnistas, oli ta pildi maalimise ajal sügavalt armunud. Kolmandast, Eesti Kunstimuuseumile kuuluvast istuva Anu portreest tuleb pikemalt juttu leheküljel 96.

66

Leili Muuga. Anu portree. 1961.
Õli, lõuend. 74,8×54,5. EKM

Leili Muuga. Anu portree. 1970ndate algus.
Õli, lõuend. 67 x 54

Leili Muuga. Valda Raua portree. 1975.
Õli, lõuend. 67 x 50

Evald Okas 1915–2011

Evald Okas sündis 1915. aastal Tallinnas tislari perekonnas. Kunstihariduse sai 1931–37 Riigi Kunsttööstuskoolis, mille lõpetas Voldemar Melliku ja August Janseni käe all 1937. aastal dekoratiivmaali erialal. 1938. aastal astus Riigi Kõrgemasse Kunstikooli, kus alustas Johannes Greenbergi juhatusel maaliõpingud. Ta lõpetas kooli 1941. aastal maalijana. 1941. mobiliseeriti Okas Punaarmeele ja 1942 jõudis ta Jaroslavlisse, kuhu olid koondatud tagalas asuvad kunstnikud. Oli neist üks andekaim, tegutses mõnda aega rindekunstnikuna. 1944. aastal kutsuti Evald Okas tööle Eesti NSV Riiklikku Kunstiinstituuti. Ta töötas algul maali- ja seejärel aastakümneid graafikakateedris. Maalis sotsialistliku realismi tähtteoseid, Estonia laemaali jpt. Sai Nõukogude Liidu Kunstide Akadeemia akadeemiku tiitli. Talle võimaldati palju välisreise – 1960. aastatel reisis ta Jaapanis, Indias, Ameerika Ühendriikides, Kanadas, Itaalias, Kreekas, Prantsusmaal ja muudes Euroopa riikides. Tõi sealt kaasaegset kunsti käsitlevat kirjandust, mis tänu tema pojale, kunstnik Jüri Okasele, levis noorte kunstnike seas. 1970ndatest alates maalis meelelisi, varjamatult erootilisi naisakte ja erksavärvilisi teatraalseid figuurikompositsioone. Oli meisterlik joonistaja ja graafik. Mari Roosvaldi, Kai Koppeli ja Jüri Okase isa.

Anu isa ja ema käisid Okaste perega läbi. Kuigi Anu oli nende lastest natuke vanem, mäletab ta nendega mängimist ja seda, kuidas Evald neile Kalevipoja mängimiseks vineerist suuri mõõku välja saagis. Pilt on Anu vanemate ostetud.

Evald Okas. Samarkand. 1947.
Akwarell. 30 x 42,2

Erich Pehap 1912–1981

Erich (Eric) Pehap sündis 1912. aastal Viljandis politseiniku peres. Kunstiharidust sai mitmes koolis: 1933–34 õppis Riigi Kunsttööstuskoolis keraamikat ja tarbograafikat ning 1932–33 ja 1934–39 Pallases, mille lõpetas graafikuna. Pärast seda töötas joonistusõpetajana ning oli vabakunstnik. 1943 siirdus läbi Soome Rootsi, täiendas end seal graafikatehnikates ning 1948–49 psühholoogia alal. 1949. a siirdus Kanadasse Torontosse. Lõpetas 1952 Montreali Mehaanilise Joonestamise Instituudi. Töötas kujundaja ja tööstuskunstnikuna, hiljem vabakunstnikuna. Kuulus mitmesse kunstiühingusse. Varasemas loomingus maalis palju akvarelle loodus- ja linna-vaadetega, aga ka suuremõdulisi pastellkompositsioone. Oli meisterlik joonistaja. Kanadas leiutas uue graafikatehnika. Tema hilisemas maali-loomingus on palju erinevaid kujutamislade kuni abstraktsete piltideni välja.

Erich Pehap. Lehmalüpsjad. 1939.
Puugravüür. Lm 30×38,5

Aapo Pukk s 1962

Aapo Pukk sündis Tartus 1962. aastal, tema isa oli luuletaja, maali- ja kunstiõpetaja Aleksander Suumann. Tema ema Laine Pukk õpetas 30 aastat Tartu Lastekunstkoolis. Kunstihariduse omandas Pukk Tartu Lastekunstkoolis ja 1980–86 ERKIs – pärast esimest aastat vahetas arhitektuuri graafika vastu. 1984–90 oli Aapo Pukk ajakirja Aja Pulss peakunstnik. 1993–96 oli ta Eesti Televisiooni portreesaatesarja „Mõttemaal“ idee autor ja saatejuht. Ta on kujundanud raamatuid ja plakateid. 2006–11 elas Ameerika Ühendriikides Lõuna-Californias. Tema põhižanr on portree, on maalinud palju tellimusportreid tuntud eesti inimestest. Kujutuslaad on maaliliselt realistlik.

Laine Pukk oli Anu Raua joonistusõpetaja kunstiakadeemia ettevalmistuskursustel. „Ta oli mulle suur eeskuju, keda ma imetlesin väga.“

Maali sünnilugu on aga järgmine.

Kui Anule anti 2013. aasta jaanuaris Viljandimaa kultuuripärli tiitel, paluti tal auhinnatseremooniale tulla oma tooli ja „vapivaibaga“. Kohapeal ootas teda üllatus kunstnik Aapo Puki näol, kes täpselt kahe tunniga, sealjuures Anuga vesteldes maalis temast portree. Pilt kingiti Anule.

Aapo Pukk. Anu portree. 4.01.2013.
Õli, lõuend. 88x72,5